

เห็นถูกสุขจริง

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองคาคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

สอนให้ไปหาผล นี่คนมันไม่พุดถึงผลใช่ไหม พอไม่พุดถึงผลนะ เวลาอธิบายผลมัน อธิบายผล ผลกับเหตุมันจะสอดคล้องกันๆ ถ้าคนไม่รู้ผลมันจะพุดอย่างไร? แต่! แต่เพราะเทศน์ครูบา อาจารย์เราออกมามาก เขาก็จำผลอันนั้นมา

ถึงว่าละ ความสุขในศาสนาใด ความสุขความทุกข์ในศาสนา มันมีหยาบมีละเอียดนะ แล้วละเอียดสุด แต่เวลาพุดกันเป็นธรรมดาว่า มันไม่มีหรอก สุขไม่มีหรอก ทุกข์มันเกิดขึ้นอยู่ ทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ แล้วทุกข์ดับไป เวลาทุกข์เกิดขึ้นมา สุขมันก็ไม่มี เห็นไหม เวลาทุกข์มันดับไป สุขมันจะเกิดขึ้น

ไอนี้มันเวลาพุดกัน มันเป็นเรื่องของโลกเขา เวลาเราพอใจมันก็มีความสุขขึ้นมา คนชอบสิ่งใด คนรักสิ่งใด คนปรารถนาสิ่งใด ได้สิ่งนั้นมาอันนั้นเป็นความสุขของเขา ความสุขของเขานี้ เจือด้วยอามิส เห็นไหม โลกนี้มีสุขมีทุกข์ คนถึงแบ่งแยกได้เพราะคนฉลาด มีสุขมีทุกข์ แต่ทุกข์ สุขในโลกเขา ศาสนาเกิดท่ามกลางของโลก เห็นไหม ก็เอาสุขเอาทุกข์นี้มาอธิบายให้ฟังว่าสุขกับทุกข์

พอสุขกับทุกข์ของศาสนานี้มันสุขทุกข์ในขั้น ในขั้นแล้วละเอียดเข้าไป ในขั้นคือ อารมณ์ใด ขั้นนี้คืออารมณ์ความรู้สึก ถ้ามันพอใจ ความรู้สึกเข้าไป แล้วถ้าไม่มีศาสนา เห็นไหม คนที่บอกก่อนที่ไม่มีศาสนา พวกลัทธิชิพราหมณ์ต่างๆ เขาจะบอกว่าเขาถึงซึ่งความสุข คือพระอรหันต์ เพราะจิตมันสงบเข้าไป มันผ่านจากขั้นเข้าไปอยู่ที่ความสงบนั้น

เวลาจิตมันผ่านขั้นเข้าไปมันก็มีความสุขใช่ไหม จิตที่สงบมันคือผ่านขั้นเข้าไป มันสงบจากขั้น ขั้นกับจิตนี้มันกระเทือนกัน เห็นไหม อาจารย์ใช้ว่า “มันมีอารมณ์สอง” อารมณ์กับใจนี้เป็นเพื่อนสอง ถ้ามันเป็นหนึ่งเดียวมันก็ไม่กระเทือนกัน ถ้ามันเป็นเพื่อนสอง ขั้นนี้เป็น

อารมณ์ แล้วหัวใจนี้มันเป็นส่วนหนึ่ง ๒ อันนี้กระทบกระทั่งกันตลอดเวลา มันก็เลยว่ามีเพื่อนสอง

จิตนี้มีเพื่อนนี้เป็นสองก็เลยคิดทุกข์ไป ถ้ามันพอใจมันก็เป็นสุขเป็นทุกข์ อันนี้มันสุขทุกข์ในขั้นนี้ไง ก็สุขเวทนาทุกข์เวทนา เห็นใหม่ แล้วจิตมันสงบเข้าไปนั้นก็สงบ จิตที่มันสงบเข้าไปนั้นเป็นสุขในนอภัสสาสนา สุขนอภัสสาสนาคือความเป็นสมาธิ ทำไมเราว่าอันนี้ไม่เป็นความสุขแท้ล่ะ?

เพราะอันนี้มันเป็นโลกียะ เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นโลกียะที่แหวกขั้นคือแหวกจอกแทนเข้าไปถึงตรงจิตนี้แล้ว แต่ยังไม่ได้ชำระกิเลสในจิตนั้น คำว่า “โลกียะ” โลกียะคือว่ามันยังเสื่อมสภาพได้ มันตกอยู่กฎของไตรลักษณ์ คือวนอยู่ในโลกนี้

แต่ถ้ามันไปชำระไอ้ที่ว่าหนึ่งเป็นบุคคลคนเดียวมันนะ ไม่ใช่กระทบกับขั้น เห็นใหม่ จิตนี้เป็นสัมมาสมาธิ แล้วพิจารณาตรงนั้น ไปชำระกิเลสที่ตรงนั้น ก่อนที่จะชำระกิเลสที่ตรงนั้น การเคลื่อนไป ก่อนที่ศาสนาพุทธจะเกิดขึ้นมา ตรงนี้ไม่มี

พอศาสนาพุทธเกิดขึ้นมาเกิดขึ้นมาเพราะเหตุตรงนี้ มันเกิดศาสนาพุทธขึ้นมา ศาสนาพุทธคือมรรค ๘ ใจ มรรคที่มันรวมตัว มรรคที่มันเป็นภาวนามยปัญญา มันจะเกิดขึ้นตรงนี้ไง พระพุทธเจ้าตรัสรู้ตรงนี้ พระพุทธเจ้าถึงปัญญาตนว่า “ไม่ได้ศึกษามาจากลัทธิศาสนาไหน ไม่มีครูบาอาจารย์จะสอนพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าตรัสรู้เอง”

ตรัสรู้ตรงนี้ไง ตรัสรู้ว่าเหตุที่ทำให้เป็นโลกุตตระเกิดจากตรงนี้ ถ้าแหวกขั้นเข้าไปถึงจิตที่เป็นหนึ่งเดียว แล้วเริ่มจับตรงนั้นได้ เห็นใหม่ จับจิตตัวนี้ได้ วิปัสสนาตรงนั้นเข้าไป นี่คือโสดาปัตติมรรค ผู้ที่เดินโสดาปัตติมรรค เห็นใหม่ บุคคล ๘ จำพวก ถ้าเราเข้าไปถึง แหวกจอกแทนเข้าไปถึงจุดนี้ จุดถึงว่าหนึ่งเดียวของจิต จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว นี่กัลยาณปุถุชน

พวกเราปุถุชนคนหนาไปด้วยกิเลส จิตนี้มีเพื่อนสอง อารมณ์กับจิตนี้จะเป็นเพื่อนกันตลอดไป แล้วมันควบคุมใจไม่ได้ ถึงว่าเป็นปุถุชนคนหนาไปด้วยกิเลส เป็นปุถุชนคนแพ้อารมณ์ตัวเอง เป็นปุถุชนเพราะว่าควบคุมความคิดตัวเองไม่ได้ แต่ทำความสงบเข้าไป มันจะผ่านขั้นนี้เข้าไป เห็นใหม่ ผ่านอารมณ์ความรู้สึกนี้เข้าไปถึงตัวจิตนั้น แล้วจับตัวจิตนั้นได้ ผ่านเข้าไปเป็นกัลยาณปุถุชน ผ่านอารมณ์เข้าไปมันถึงตัวจิตนั้นได้ มันซาบซึ่งใจ

พอมันผ่านเข้าไปได้ อ้อ.. อันนี้เป็นความสุขมาก อันนี้เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสิ่งที่เราจำเป็นต้องได้ เป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นมาได้ มั่นมั่นใจเพราะอะไร เพราะเราเป็นคนสร้างสมขึ้นมาเอง สิ่งใดที่เราจำเป็นต้อง เราสร้างสมขึ้นมาเอง มันเป็นสมบัติของเรา เราสามารถควบคุมได้ เราจะมั่นใจมาก นี้ กัลยาณปุถุชน

กัลยาณปุถุชนคือตัตรูป รส กลิ่น เสียงภายนอก คือชั้นกับจิตที่เพื่อนสองนี่ออกจากกัน จิตนี้เป็นอิสระเสรี นี่เป็นกัลยาณปุถุชน คือควบคุมใจของตัวเองได้ ใจนี้เป็นอิสระกับเพื่อนสอง มันเป็นคนเดียว มันเป็นคนเดียว มันไม่มีเพื่อนสองที่มันชักนำไป มันไม่คบเพื่อนอีกแล้ว ถ้าไม่คบเพื่อนอีกแล้ว แล้วถ้ามีอารมณ์เวลาสื่อ สื่อนี้คือว่าเวลามันใช้งานกัน มันก็ใช้งานเขา เป็นเจ้านายใจ แต่เดิมนี่เป็นเพื่อนกัน มีอำนาจเสมอกัน ดึงกันไปดึงกันมา แต่พอเป็นกัลยาณปุถุชนนี่เป็นผู้ควบคุมอารมณ์ได้ ให้ควบคุมอารมณ์นั้นแยกจากตัวเองได้

กัลยาณปุถุชนคือเป็นกัลยาณชน เป็นผู้ที่ประเสริฐ เป็นผู้ที่ว่าควบคุมตัวเองได้ แล้ววกเข้าไปหาให้เจอกายกับจิต พอเจอกายกับจิตนี้ถ้าจะยกขึ้นวิปัสสนา นี้เดินตามมรรคแล้ว นี้มีคโคทาง อันเอก มีในศาสนาพุทธนี้เท่านั้น พอเดินมรรคเข้าไปเป็นขั้นๆ เข้าไปนะ มรรค ๔ ผล ๔ เห็นไหม จนเข้าไปถึงที่สุด ความสุขนี้มันเกิดขึ้นไปได้

พอมรรครวมตัวครั้งหนึ่ง มรรคสามัคคีครั้งหนึ่ง มันชำระกิเลสขึ้นเป็นโศดาบัน ถ้าเป็นโศดาบัน เห็นไหม อรูปปรภรรมา ไม่เสื่อมสภาพนั้น ความสุขจะมีมันคง มันคงตรงเป็นอรูปปะ แต่ความทุกข์ที่มันยังมีอยู่มหาศาลข้างใน

ความสุขในศาสนา มันมีจริง แล้วมันไม่ใช่ว่ามีแล้วมันจะเสื่อมสภาพอีก อรูปปะคือความมันคงที่ไม่แปรสภาพ จากโศดาบัน สกิทาคามี อนาคามี จนขึ้นไป เห็นไหม จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข เห็นไหม วันวิสาขบูชา พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมทั้งหมดเลย แล้วเสวยวิมุตติสุข ทำไมต้องมีคำว่า “เสวย” อีกล่ะ?

คำว่า “เสวย” นี่เป็นคำว่าสมมุติ แต่มันไม่ได้เสวยหรือ มันเป็นสิ่งที่ว่าเป็นวิมุตติสุขอยู่แล้ว วิมุตตินี้วิมุตติอยู่ตลอดเวลา แล้วถ้ามันปล่อยออกมาก็มีอาการกระทบ เห็นไหม แต่นี่ท่านเสวยวิมุตติสุขคือนั่งอยู่โคนต้นโพธิ์นั้น ๗ วันนะ เสวยวิมุตติสุข สุขอันนี้ สุขในศาสนาพุทธนี้ถึงว่ามันมีจริง มันไม่ใช่สุขแบบที่ที่เราเข้าใจกัน เรามองเห็นกัน

นี่ศาสนาประเสริฐประเสริฐมหาศาล ประเสริฐตรงนั้น สุขในศาสนานี้มี วิมุติสุขนี้เป็น สุขที่ว่ายั่งยืน เป็นสุขที่คงที่ เป็นสุขที่ไม่แปรสภาพ เพราะจิตจากที่ว่าแหวกอารมณ์สองเข้ามา จนถึงตัวมันเองแล้วภาวนาเข้าไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป จนชำระเป็นโลกุตตระ

แต่ถ้ายังเป็นเพื่อนสองอยู่ ยังเป็นอารมณ์ที่เราพิจารณาของเราอยู่ เห็นไหม นี่สุขในชั้น สุขในชั้นคือสุขในความพอใจ เวทนาชั้น เห็นไหม สุข ทุกข์ เลยๆ นี่เวทนา มีความสุข มีความทุกข์ แล้วแต่ว่าใจมันจะเสวยอะไร มันพอใจสิ่งใด

สุขทุกข์อันนี้มันถึงมันไม่มี เพราะอะไร มันเป็นสมมุติใจ มันเกิดขึ้นชั่วคราว เวลามัน เกิดขึ้นพักหนึ่ง ทุกข์ขนาดไหนมันก็ต้องดับไป ทุกข์ขนาดไหนมันก็ต้องแปรสภาพไป มันตกอยู่ ใต้ของอนัตตาแต่เราไม่เห็นมัน เราจึงเป็นทาสของมัน แปรสภาพของมันไป เวลานี้มันถึงไม่คงที่ มันถึงมองไม่เห็นใจ

เขาถึงบอกว่าทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ แล้วทุกข์ดับไป..

จริง! จริงตามสมมุติ แล้วบัญญัติเข้ามาครอบเข้าไป บัญญัติคือพระพุทธเจ้าตรัสบัญญัติเป็น ชั้น ๕ เป็นอะไร

นี่สุขทุกข์ในศาสนาในฝ่ายเหตุที่การกำลั๊งก้าวเดินอยู่ไป มันเป็นสมมุติทั้งหมด คือว่ามัน นำเป็นภัยใจ มันที่ว่าธรรมะสอนว่ามันเป็นของที่ไม่คงที่ ของที่เกิดขึ้นชั่วคราว ของที่ยืมมา มันถึง นำจะเห็นโทษ แต่คนจะเข้าใจมันต้องวิปัสสนาจนเป็นโลกุตตระ พอโลกุตตระ กิเลสมันกลัวธรรม โลกุตตระเกิดขึ้น มรรคมันเกิดขึ้นมันจะไปปหานกันตรงนั้น มันไม่ใช่เข้าใจแล้วแต่แหวกเข้ามา ผ่านเข้ามา การผ่านเข้ามาคือผ่านเข้าไปหา อย่างเช่นว่าเขาจะทำธุรกิจกันเขาต้องหาทุนก่อน หาทุน หาเทคโนโลยีต่างๆ

อันนี้ก็เหมือนกัน การแหวกเข้าไปนั้นคือหาต้นทุนใจ การแหวกเข้าไปเจอตระกูลของจิต หรือเจอกายอย่างนั้น แล้วถึงจะเดินวิปัสสนา การเดินวิปัสสนานั้น นี้อกุปปะจะเกิดจากตรงนั้นเข้าไป แต่ถ้าไม่มีตรงนี้ มันอธิบายตรงนี้ได้ อธิบายผลของอกุปปะธรรมกับกุปปะธรรม อธิบายว่าสุข ที่เกิดขึ้น เจริญขึ้น เลื่อมไปโดยธรรมดา นี่มันอยู่ในวงของวิภูฏะ อยู่ในวงของอนิจจังทั้งหมด กับ สุขในวิมุติสุข สุขในอกุปปะตั้งแต่โสดาบันขึ้นไปนั้นไม่แปรสภาพ

ถ้ามันมีผลเข้าใจตามผลนั้น ขณะที่ว่าจากโลกียะแปรสภาพเป็นโลกุตตระ ความแปรสภาพเห็นใหม่ ที่ว่าเมื่อวานนี้ที่ว่ามันระเบิด มันต้องระเบิด มันต้องทำลายกัน สิ่งที่ทำลายกันในศาสนาสอนที่ว่า “เวลากิเลสมันขาดคั่งแขนขาด” คนที่เห็นแขนขาด คนที่ปาระเบิด คนที่ถ้าพูดว่าเรานะเหมือนคนที่ทำลายสิ่งที่ว่าสกปรก เหมือนกับทำลาย เราม่ากิเลส ไม่ใช่ฆ่าเรา มันเหมือนกับการทำลายตัวเอง มันจะทำไม่ได้เพราะว่าเป็นการทำลายตัวเอง

แต่เราเข้าใจว่าการทำลายตัวเองในทางโลก ฆ่าตัวตายนี้เป็นบาปกรรมมหาศาล แต่การฆ่ากิเลสนี้ประเสริฐที่สุด ประเสริฐที่ตรงเพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ มันต้องทำลายที่ใจ มันถึงต้องระเบิดไป

เหมือนกับระเบิดบ้านเรา ไม่มีใครกล้าทำระเบิดบ้านระเบิดที่อยู่อาศัยของตัวเอง ยิ่งระเบิดออกไป สิ่งที่เป็นวัตถุที่กระจายออกไป แต่นามธรรมที่เหลือ เจ้าของบ้านที่เราระเบิดบ้านออกไปบ้านเราสกปรกนั้น คิดว่าเป็นบ้านของเรา ระเบิดออกไปแล้วมันเป็นของชั่วคราว ระเบิดก่อน เห็นใหม่ ที่เขาบอกว่า “ตายก่อนตาย รู้ก่อนรู้” เห็นใหม่ มันทลายออกไป

มันถึงว่าถ้าอย่างนั้นแล้วมันถึงว่ามันไม่แปรสภาพอีก นามธรรมอันนั้นไม่แปรสภาพอีก ถ้าเป็นบ้าน บ้านยังเก๋ขรคร่าคร่าไปได้ ชั้นนี้ต้องแปรสภาพไปโดยธรรมชาติของมัน เพราะมันอยู่ใต้กฎของอนิจจัง แต่สิ่งที่รู้ขึ้นมาเป็นอกุศลธรรม มันถึงจะอธิบายว่า มันไม่ใช่ว่ารู้เท่าแล้วมันจะปล่อยหรือ มันต้องรู้จนเห็นโทษไป โดยวิปัสสนา เห็นโทษแล้วมันชำระขาดออกไปจากใจ

พอมันเห็นผลอันนั้นถึงบอกว่ามันเป็นผลที่ตายตัว มันไม่ใช่เป็นผลที่เกิดดับ สิ่งที่เป็นสมมุติอยู่นี้เป็นอาการที่เกิดดับ อาการที่เกิดดับแปรสภาพเรายังทุกข์อยู่ เราอยู่ใต้อำนาจของมัน แต่สิ่งที่เป็นอกุศลปะมันตายตัว คงที่

สิ่งที่คงที่ เห็นใหม่ อกุศลปะทำให้ไม่เสื่อมสภาพจากต่ำ แต่สูงขึ้นไปจนถึงวิมุตติสุข สุขอันนั้น พอสุขอันนั้นปั๊บ มันถึงบอกสุขโดยสุขเฉยๆ โดยเอกเทศ ไม่อาศัยสิ่งใดเป็นเกาะเกี่ยวเลย มันถึงว่าถ้าอย่างนั้นมันต้องเห็นหมด ความขาดอันนี้ต้องแน่นอนออกไป มันถึงจะเป็นผลขึ้นมา สุขในศาสนา สุขในการเริ่มต้นประพฤติปฏิบัติ แล้วมันจะเห็นจริงเข้าไป เห็นจริงเข้าไป

พอพูดถึงผลอันนั้น มันก็เข้าใจเหตุอันนี้ ถ้าผลอันนั้น พูดถึงว่ามันไม่พูดวงรอบของผลอันนั้น เหตุอันนั้นมันก็ไม่รับกัน เหตุอันนั้นมันก็รับกันได้แค่! แค่นี้เห็นใหม่ แค่นี้ทำความสงบเข้ามา แล้วมัน

เสื่อมสภาพ ผลมันพุดออกมาอย่างนั้น เห็นใหม่ ผลที่ว่าตามรู้ตามทันแล้วมันจะจบ แม้แต่คนที่ชำระไปแล้วก็ยังตามรู้ตามทันไปจนจบ เพราะมันไม่เข้าถึงผลอันความเป็นจริงใจ ไม่เข้าถึงผลอันเป็นอกุปปะไป เข้าถึงผลที่ว่าเคยต้องรักษาเอาไว้ตลอดไป

นั่นมันถึงว่าเป็นสมถกรรมฐาน ว่าถ้าเป็นสมถะนะ เขายังว่าทำไม่ได้ ถึงจะเป็นสมถะ เขายังไม่เป็นสมถะอีก เพราะอะไร เพราะไม่เข้าใจตามความเป็นจริง... ไม่ต้องไปเข้าใจมัน ปัจจัตตัง รู้จำเพาะตน ต้องเรียนจนเข้าใจสมถะถึงจะทำสมถะได้ ต้องเรียนวิปัสสนาถึงทำวิปัสสนาได้ เรียนขึ้นมาเป็นสุขตมยปัญญา แล้วจันทมยปัญญา แล้วก็ทำเข้าไปจนเกิดเป็นภาวนามยปัญญา

มันไม่มีในตำราหรอก มันจะเกิดขึ้นเองรู้เองตามหัวใจอันนั้น แล้วมันจะสมุจเฉทปหานจากใจดวงนั้น โดยธรรมชาติ ใจดวงนั้นนะ ใจทุกดวงที่ยังมีความรู้สึกที่ยังจับต้องได้ ทำได้หมดทุกดวงใจ ไม่มีดวงใจไหนเลยที่ไม่มีวาสนา

เพราะการเกิดเป็นมนุษย์นี้ประเสริฐที่สุดแล้ว การเกิดเป็นมนุษย์แล้วพอหันจิตเข้ามา ปัญญาอันนี้สำคัญมาก หันใจเข้ามาศึกษาในศาสนา อยากศึกษาในศาสนา แล้วพอศึกษาใจมันมีโอกาสนะ คนที่มีโอกาสเหมือนคนที่ได้สมัครงานแล้วมีงานทำ เห็นใหม่ ทำงานเข้าไปงานต้องประสบความสำเร็จแน่นอน เพียงแต่ว่าต้องพยายามมุมานะเข้าไป มุมานะ เห็นใหม่

เหตุชำระกิเลสมันสำคัญที่สุด ใจนี้มันหมักหมมไปด้วยกิเลส ใจนี้มันเป็นสมบัติอันล้ำค่า มันเกิดมันตายอยู่นี้ใจพาเกิด ใจพาเกิดใจที่เป็นมนุษย์อยู่นี้เพราะมีใจขึ้นมาถึงเป็นมนุษย์ เวลาคนตายไปซากศพนี้อยู่ครบบริบูรณ์ มีแต่หัวใจนี้ออกจากร่างไปเท่านั้นเอง แล้วหัวใจก็ไปเกิดใหม่เกิดใหม่ ถ้ามันถึงตรงนั้นแล้วมันต้องพลัดพรากโดยธรรมชาติของมัน

แต่ถ้าเราเข้าใจเสียตรงนี้ พลัดพรากเสียตรงนี้ พลัดพรากออกจากกิเลส ทำลายออกจากมันทั้งหมด นี้ใจถึงประเสริฐ มันเกิดมาด้วยความสกปรก แต่มันจะประเสริฐ จะสะอาดบริสุทธิ์อยู่ท่ามกลางหัวใจของเรา มันจะสะอาดบริสุทธิ์อยู่ท่ามกลางหัวใจ ฟังสิ! แล้วมันจะรู้ผลตามความเป็นจริงทั้งหมด เอวัง